

Haarlem

April 2014

Rekenkamercommissie
Haarlem
Postbus 511
2003 PB Haarlem
023-511 30 38

jcaffe@haarlem.nl

2014/101281

Gemeente Haarlem

Jaarverslag 2013 & Jaarplan 2014

Jaarverslag 2013

&

Jaarplan 2014

Rekenkamercommissie Haarlem

2014/ 101281

Rekenkamercommissie Haarlem

Postbus 511

2003 PB Haarlem

023-511 30 38

[https://gemeentebestuur.haarlem.nl/informatie-over/rekenkamercommissie/
rekenkamercommissie@haarlem.nl](https://gemeentebestuur.haarlem.nl/informatie-over/rekenkamercommissie/rekenkamercommissie@haarlem.nl)

April 2014

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG 2013	5
REALISATIE VAN HET ONDERZOEKSPROGRAMMA 2013.....	5
DE EFFECTIVITEIT VAN HET ONDERZOEKSPROGRAMMA	7
CONTACTEN MET GEMEENTERAAD, COLLEGE EN AMBTELIJKE ORGANISATIE	8
EXTERNE CONTACTEN	8
COMMUNICATIE.....	8
DE FINANCIËLE BALANS 2013.....	9
JAARPLAN RKC 2014	10
OVERLOPENDE ONDERZOEKEN 2013.....	10
KERNONDERZOEKEN 2014.....	10
CENTRALE THEMA'S 2014.....	11
BUDGET 2014.....	12
RKC HAARLEM KLAAR VOOR DE TOEKOMST?	13
AANLEIDING	13
ORGANISATIE VAN DE REKENKAMERFUNCTIE	13
DE MEERWAARDE VAN DE REKENKAMERFUNCTIE	14
DE EFFECTIVITEIT VAN DE RKC.....	14
DE KOSTEN VAN DE REKENKAMERFUNCTIE	15
DOORONTWIKKELING VAN DE REKENKAMERFUNCTIE	16
AANDACHTSPUNTEN VOOR DE RKC	16

Terugkijken met het oog op de Toekomst

Voor u ligt het jaarverslag 2013 van de rekenkamercommissie Haarlem. In dit verslag kijkt de RKC niet alleen terug op het jaar 2013, maar ook op de raadsperiode 2010 – 2014.

In 2013 heeft de RKC aan de Raad zeven onderzoeksrapporten gepresenteerd. Dat is een hoge productie, ook omdat een aantal onderzoeken voor 2013 zijn gestart. De Raad heeft de rapporten over het algemeen met instemming ontvangen en in de commissiebehandelingen de conclusies en aanbevelingen ondersteund. De RKC is echter bezorgd over de opvolging van de aanbevelingen. Te vaak heeft de RKC de indruk dat de rapporten in een la verdwijnen. Daarom wil de RKC de effectiviteit, ook op langere termijn, van de rapporten verbeteren. Dat betekent allereerst dat de aanbevelingen na de commissiebehandeling ook in een raadsbesluit vastgelegd moeten worden. Over de opvolging van de aanbevelingen kan gerapporteerd worden, bijvoorbeeld als bijlage bij de jaarrekening.

Voor 2014 is het centrale inhoudelijke thema de voorbereiding op de decentralisaties in 2015. Wij zullen samen met de raad de specifieke onderzoeken benoemen.

Ook wil de RKC haar zichtbaarheid verbeteren, niet alleen naar de Raad, maar ook naar College en ambtelijke organisatie. Naar buiten toe wil de RKC voor de inwoners van Haarlem meer aanspreekbaar zijn. Wij gaan in 2014 een plan opzetten om deze contacten te intensiveren.

Uit de evaluatie van de effectiviteit van de RKC blijkt dat de waardering voor het werk groot is. Toch zijn er zorgen of de RKC haar rol kan blijven spelen nu gemeenten steeds vaker samenwerkingsovereenkomsten en gemeenschappelijke regelingen moeten aangaan. Kan de Raad haar controlerende en kaderstellende rol hier goed in vervullen en kan en mag de RKC in breder verband onderzoek doen?

Kortom: is de RKC Haarlem klaar voor de toekomst? Hierover vindt u een analyse met een aantal discussiepunten. Op korte termijn zal de RKC dit onderwerp in een raadsmarkt aan de orde stellen. Wij hopen daar een goed beeld te krijgen hoe de Raad daar tegenaan kijkt zodat we daarna met voorstellen kunnen komen voor een op de toekomst voorbereide RKC: herkenbaar, aanspreekbaar, communicatief, effectief en gezaghebbend.

Evert de Jongh.
Voorzitter RKC Haarlem

 Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 van dit verslag gaat in op de realisatie van de onderzoeksplanning en andere in 2013 relevante activiteiten en ontwikkelingen.

Hoofdstuk 2 gaat in op de planning voor 2014. De RKC beperkt zich hierin tot enkele hoofdlijnen. De RKC wil na overleg met de commissie Bestuur het jaarplan 2014 nader invullen.

Bij haar aantreden in mei 2010 formuleerde de RKC de ambitie met haar werkzaamheden de gemeenteraad te ondersteunen in de kaderstellende en controlerende rol en daarmee een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van het bestuur van de stad. Om te beoordelen in welke mate de RKC effectief is geweest in het realiseren van haar ambitie hebben wij een evaluatie uitgevoerd onder leden van de gemeenteraad, het college van B en W en het management. De resultaten van de evaluatie en de suggesties voor doorontwikkeling van de RKC worden in hoofdstuk 3.

Onderstaande de samenstelling van de RKC 2010 – 2014.

Mei 2010 – Juni 2012.

Cora-Yfke Sikkema, vzt. (GroenLinks)
 Artie Ramsodit (PvdA)
 Ronald Hiltemann (SP)
 Rob de Jong (VVD)
 Diane Kerbert (D66)
 Ellen Naborn (Extern lid)
 Eric van der Putten (Extern lid)

Juni 2012– december 2012

Cora-Yfke Sikkema, vzt. (GroenLinks)
 Artie Ramsodit (PvdA)
 Ronald Hiltemann, (SP)
 Rob de Jong (VVD)
 Evert de longh (D66)
 Marlies de Vries (Extern lid)
 Jan van der Bij (Extern lid).

Januari 2013 – mei 2014

Evert de longh, voorzitter (D66),
 Artie Ramsodit (PvdA)
 Ronald Hiltemann, vice-vzt. (Sociaal Lokaal)
 Daphne Huysse (GLH)
 Gideon van Driel (CDA)
 Marlies de Vries (Extern lid)
 Jan van der Bij (Extern lid).

Politieke actualiteit en besluitvorming

De raad handelt midden in de hectiek van politiek, hij is vaak doorslaggevend in besluitvorming. De RKC biedt handvatten om in hierin op te treden op basis van inzicht en overzicht. Onderzoeken van de RKC leveren kennis op over uiteenlopende onderwerpen zoals risicomangement, WMO, governance, de financiën en grondexploitaties. De rode draad is steeds dat de bevindingen aanknopingspunten leveren voor raadsleden om hun controlerende taak uit te voeren. De onafhankelijke positie van de RKC is daarbij van meerwaarde. Ook de mix in de samenstelling (externe leden en gemeenteraadsleden) geeft de RKC politieke sensitiviteit en een natuurlijke verbinding met de raad. Immers relevant onderzoek verrichten is alleen mogelijk wanneer de RKC 'weet wat er speelt'. Daarnaast maakt de diversiteit in de samenstelling een brede blik op de gemeenteorganisatie mogelijk. Je ziet immers meer wanneer je de wereld bekijkt door verschillende brillen.

*Artie Ramsodit
 Lid van de RKC 2010-2014*

Jaarverslag 2013

Realisatie van het onderzoeksprogramma 2013

Zicht op grondexploitatie (Grondexploitaties)

In het onderzoek naar de grondexploitatie is in beeld gebracht of de gemeenteraad van Haarlem zijn rol ten aanzien van de beheersing van risico's die samenhangen met grondexploitaties adequaat kan vervullen.

De RKC concludeert dat de gemeenteraad nauwelijks toezicht kan houden op de significante (financiële) risico's van de grondexploitaties, vooral vanwege onvoldoende inzicht in de omvang van de risico's en in de maatregelen die de organisatie neemt om die risico's te beheersen. De RKC heeft aanbevelingen geformuleerd voor verbetering van de kaderstelling door de raad, de informatievoorziening aan de raad en de uitvoering van risicomanagement door college en raad. Het rapport is besproken in de commissie Ontwikkeling, tegelijkertijd met de conceptnota "Grondbeleid Gemeente Haarlem". De aanbevelingen zijn door de raad en het college overgenomen, en (deels) verwerkt in de Nota Grondbeleid.

Het gaat om Samenspel (Arbeidsmarktbeleid)

De RKC heeft onderzocht hoe het college de samenwerking met onderwijsinstellingen en werkgevers invult en hoe effectief dit is voor het creëren of behouden van werkgelegenheid. Specifiek zijn het ondernemersloket en de regionale samenwerking beoordeeld.

De RKC concludeert dat – potentiële - ondernemers het ondernemersloket van de gemeente weten te vinden, maar daarna te maken krijgen met afdelingen die onvoldoende samenwerken. De RKC stelt ook vast dat de inspanning van de gemeente in de Metropool Regio Amsterdam (MRA), het Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs (PAO-ZKH) en het Regionaal Economisch Overleg (REO) Zuid-Kennemerland nog weinig actiegericht is, de nadruk ligt op het delen van informatie.

Het rapport geeft aanbevelingen om economische bedrijvigheid te genereren en behouden en de effectiviteit van de samenwerking met ondernemers en de regionale inspanning te verhogen.

Het rapport is besproken in de commissie Ontwikkeling, samen met de concept arbeidsmarktagenda 2013-2016. De aanbevelingen van de RKC zijn (deels) verwerkt in de aangepaste arbeidsmarktagenda.

Wmo -Verdiepingsonderzoek

Op het gebied van het sociale domein, waar de Wmo onderdeel van is, staat de gemeente voor grote veranderingen. De RKC heeft eerder een verkenning uitgevoerd naar beleid en uitvoering van de negen prestatievelden van de Wmo. Dit verdiepingsonderzoek was gericht op de Wmo prestatievelden 5/6 "algemene en individuele voorzieningen". Het rapport geeft aanbevelingen o.a. hoe de gemeente invulling kan geven aan de verandering naar een vraag- en cliëntgerichte organisatie van de Wmo-voorzieningen. Het rapport is besproken in de commissie Samenleving. De aanbevelingen zijn vervolgens besproken in de raad.

Groeien naar Volwaardigheid (Risicomanagement)

De RKC heeft onderzoek gedaan naar de staat van het huidige risicomanagement van gemeente Haarlem met als doel inzicht in de mogelijke verbeteringen en de aspecten waarop de gemeenteraad invloed moet kunnen en willen nemen. De RKC constateert dat er in 2008 voor risicomanagement een fundament is gelegd waarmee periodiek het gemeentelijk risicoprofiel en het weerstandsvermogen worden bepaald. Sindsdien heeft er nauwelijks verdere ontwikkeling plaatsgehad. Er is sprake van benoemen van financiële risico's, maar er is geen verbreding naar niet-financiële risico's. Het risicomanagement is nog niet geborgd in een eenduidige werkwijze en de stap naar risicobeheersing is nog niet gemaakt. Haarlem profiteert hierdoor nog onvoldoende van de meerwaarde van risicomanagement.

Het rapport is besproken in de commissie Bestuur. De aanbevelingen zijn door de raad en het college overgenomen, de afspraken zijn vastgelegd in een raadsbesluit.

Bewaakt de dijken (beoordeling van de jaarstukken 2012)

De RKC onderzoekt de kwaliteit van de jaarstukken van de gemeente en brengt daarover advies uit aan de gemeenteraad. Het onderzoek van de jaarstukken 2012 was vooral gericht op de financiële positie van de gemeente en de kwaliteit van de financiële verantwoording.

De RKC constateert met waardering dat in 2012 een beduidend deel van de beleidsdoelen is gerealiseerd en dat het college toenemende aandacht heeft voor de beheersing van de schuldenlast van de gemeente. Wel blijft de financiële positie zorgelijk, evenals de budgetdiscipline en risicobeheersing. De RKC stelt ook vast dat de gemeente moeizaam de relatie tussen de bestedingen c.q. prestaties en de gerealiseerde maatschappelijke effecten kan duiden.

Het rapport is besproken in de Commissie Bestuur. De aanbevelingen zijn door de raad overgenomen.

Geheimhouding en Vertrouwelijkheid

Het onderwerp geheimhouding heeft in 2012, mede door het onderzoeksrapport Zijlpoort, veel aandacht gekregen van de gemeenteraad. Het was niet altijd voldoende duidelijk hoe het proces rondom geheimhouding is ingericht, welke criteria er worden gehanteerd en hoe de rol en bevoegdheden zijn van het college en de gemeenteraad. Om een beeld te krijgen van de werkwijze heeft de RKC een Quick Scan uitgevoerd naar het juridisch kader voor het opleggen, bekrachtigen en opheffen van geheimhouding en de uitvoering in de Haarlemse praktijk.

Het briefrapport is ter kennisname aan de gemeenteraad gezonden.

Ruimte voor Sturing? (Verzelfstandiging Openbaar Voortgezet Onderwijs)

De RKC heeft op verzoek van de raad een beoordeling uitgevoerd van de bij de verzelfstandiging van het openbaar voortgezet onderwijs gevolgde bruidsschatregeling en de overeengekomen governance-structuur. De RKC heeft onderzocht welke (invulling van de) bruidsschatregeling is toegepast bij de verzelfstandiging en of de belangen van alle betrokkenen hierin optimaal zijn bediend. Ook is beoordeeld welke overwegingen en aannames hebben geleid tot de gekozen governancestructuur en of die structuur de raad voldoende handvatten biedt om de kwaliteit van het openbaar voortgezet onderwijs in de gemeente Haarlem aan te sturen.

Het rapport is besproken in de Cie. Samenleving en is betrokken bij de bespreking in de gemeenteraad van de statutenwijziging van het zelfstandig primair onderwijs. In de raad is een motie aangenomen over betere gemeentelijke ondersteuning van de medezeggenschap.

Overlopende onderzoeken

VAT-VTU

In 2011 is in een doelmatigheidsonderzoek 213a de bepaling van VAT/VTU kosten onderzocht. Naar aanleiding van aanvullende vragen is de RKC een second opinion gestart naar de Haarlemse methodiek voor het bepalen van de VAT/VTU kosten. De notitie wordt in 2014 gepubliceerd.

Decentralisaties sociaal domein

Het onderzoek naar de decentralisaties sociaal domein is vanwege de vele nog lopende besluitvormingsprocedures niet uitgevoerd in 2013. Het onderzoek wordt uitgevoerd in 2014.

Leegstand

Het onderzoek naar bestrijding van de leegstand is vanwege de in 2013 opgestelde en nog uit te voeren nota leegstandbestrijding verplaatst naar 2014.

Openbaar Groen

Het onderzoek naar de kwaliteit van het openbaar groen is vanwege onvoldoende capaciteit niet uitgevoerd. Het onderwerp wordt betrokken in de afweging voor het onderzoeksprogramma 2014.

Leningen en Garanties

Het onderzoek naar risicobeheersing van leningen en garanties is vanwege onvoldoende onderzoekscapaciteit niet uitgevoerd. Het onderwerp wordt betrokken in de afweging voor het onderzoeksprogramma 2014.

De effectiviteit van het onderzoeksprogramma

Doorwerking

De RKC Haarlem wil met haar onderzoeken de gemeenteraad ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende taak. Onderzoek naar de doorwerking van aanbevelingen moet duidelijk maken of overgenomen aanbevelingen zijn uitgevoerd en hebben geleid tot verbetering. Om inzicht te krijgen in de mate waarin overgenomen aanbevelingen van de RKC zijn uitgevoerd door het college is in 2012 gestart met de opvolgingsonderzoeken Achterstallig onderhoud en Grote Projecten. Uit de voorlopige bevindingen blijkt dat aanbevelingen meestal door de raad worden onderschreven en bijna altijd door het college en worden overgenomen. Toch resulteert dit niet in een concreet actieplan. Als de raad het college vraagt de aanbevelingen uit te voeren, worden er geen (concrete) afspraken gemaakt over tijdpad en wijze van terugkoppeling.

De RKC wil samen met de raad een aanpak uitwerken waarbij de opvolging wordt vastgelegd in een verbeterplan dat wordt vastgesteld door het college. Het plan moet bestaan uit verbeteracties die specifiek, meetbaar, acceptabel, resultaatgericht en tijdgebonden (SMART) zijn geformuleerd.

Commissiebehandeling

De RKC probeert de timing van de onderzoeksrapporten af te stemmen op de bestuurlijke agenda. Dit vergroot de directe relevantie van het onderzoeksrapport. Echter, door de gezamenlijke agendering van onderzoeksrapporten en beleidsnota's ontstaat de situatie dat de politieke en inhoudelijke discussie elkaar doorkruisen. De RKC wil daarom toe naar een werkwijze waarbij zij eerst het rapport aan de commissie presenteert en er gelegenheid is om de inhoudelijke vragen van de raadsleden te beantwoorden. Daarna kan de politieke discussie gevoerd worden.

Contacten met gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie

De RKC heeft door het lidmaatschap van raadsleden in de commissie contact met de beleving van de raad. Hiernaast heeft de RKC jaarlijks een informatief gesprek met de commissie Bestuur. Dit gesprek is in 2013 niet georganiseerd, maar verplaatst naar april 2014. Bij die gelegenheid zal de RKC met de nieuw benoemde commissie overleggen over de ontwikkelingen in - en plannen van de RKC.

De RKC vindt een open relatie met het college en de ambtelijke organisatie belangrijk en bezoekt daarom periodiek de managementteams van de afdelingen. In 2013 zijn deze bezoeken niet georganiseerd vanwege de vele functieaanpassingen in het kader van de reorganisaties. In 2014 zullen de informele gesprekken met de gemeentesecretaris en de managementteams worden voortgezet. Deze gesprekken worden gevoerd door de voorzitter en de secretaris van de RKC.

Externe contacten

In 2013 continueerde de RKC het lidmaatschap van de Nederlandse vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK). De NVRK is een vereniging voor de belangenbehartiging en de professionalisering van de lokale en provinciale rekenkamerfunctie. De Ambtelijk secretaris van de RKC Haarlem is voorzitter van de landelijke NVRK kring Secretarissen/ Onderzoek. Deze kring organiseert vier themabijeenkomsten per jaar.

De RKC is tevens lid van de regionale NVRK Kring Kennemerland. De rekenkamer(commissie)s van Kennemerland komen tweemaal per jaar bijeen om kennis uit te wisselen en contact te onderhouden. Er is op incidentele basis sprake van samenwerking. De bijeenkomsten worden bezocht door de voorzitter en de secretaris van de RKC.

De RKC draait ook mee in het samenwerkingsnetwerk van de NVRK - Algemene Rekenkamer. In dit kader bezoekt de RKC de jaarlijkse samenwerkingsdag waarbij er initiatieven tot gezamenlijk onderzoek van de Algemene Rekenkamer en lokale rekenkamers worden uitgewerkt. In 2013 is gekozen voor gezamenlijk onderzoek naar de Participatiewet,

Communicatie

De eindrapporten van de RKC worden tegelijk aangeboden aan de raad en het college. In 2013 zijn wij ermee gestart de rapporten rechtstreeks aan te bieden aan de wethouder en de afdeling die bij het onderzoek was betrokken. In de brief biedt de RKC aan in het managementteam of het college het rapport te bespreken.

De RKC communiceert de publicatie van een rapport via een persbericht. Voor alle onderzoeksrapporten van 2013 is de publicatie gecommuniceerd via een persbericht, met uitzondering van het intern gerichte rapport over risicomangement. De persberichten zijn geplaatst door het Haarlems dagblad, met uitzondering van het onderzoek over grondexploitatie.

Alle rapporten worden digitaal gepubliceerd en zijn via de website te downloaden:
www.haarlem.nl/bestuur-en-organisatie/commissies/rekenkamercommissie

De financiële balans 2013

Het totale budget van de RKC is opgebouwd uit salariskosten en specifieke budgetten RKC. Aan de RKC worden ook overheadkosten van de ambtelijke organisatie doorberekend.

In 2013 werd de RKC ondersteund door een Ambtelijk secretaris. Deze heeft een aanstelling van 0,89 fte. Hiernaast is binnen de griffie een vervangend Ambtelijk secretaris aangesteld voor 0,06 fte. Naast de secretariaatswerkzaamheden verricht de Ambtelijk secretaris, samen met de externe leden het onderzoek dat door de RKC zelf wordt uitgevoerd.

In het onderstaande overzicht is de aanwending van de specifieke budgetten van de rekenkamercommissie over 2013 weergegeven.

Budget 2013			Realisatie	Saldo
Vergadervergoeding externe leden	3.500		2.475	1025
Lidmaatschap NVRP, Jaarcongres en seminar.	2.500		1.518	982
Evaluatie RKC	3.500			3500
Onkostenverg. PWC ivm onderzoek Zijlpoort			2.400	-2400
Overig	1.190		538	652
Totaal materiële kosten		10.690	6.931	3759
Risicomangement	7.000		5.760	1240
WMO-verdiepingsonderzoek	5.000		8.967	-3967
Jaarstukken 2012	3.000		1.351	1649
Arbeidsmarktbeleid	7.000		7.140	-140
Leegstand	12.000			12000
Overig	12.111			12111
OVO Bruidsschatregeling			12.500	-12500
Evaluatie RKC			4.825	-4825
Second opinion VAT/VTU			1.600	-1600
Grondexploitatie; Kaderstelling			975	-975
Totaal onderzoekskosten		46.111	43.118	2993
Totaal		56.801	50.049	
Saldo				6752

Jaarplan RKC 2014

In dit jaarplan beperkt de RKC zich tot de contouren van het onderzoeksprogramma 2014. De huidige rekenkamercommissie wil ruimte geven aan de nieuw te benoemen RKC om in april 2014 na overleg met de nieuwe raadscommissie een toegesneden onderzoekprogramma op te stellen. De uitvoering van de lopende onderzoeken wordt afgerond in het eerste halfjaar van 2014.

Overlopende onderzoeken 2013

Kaderstelling door de raad.

Effectieve kaderstelling is voor veel gemeenteraden een uitdaging en daarmee een belangrijk aandachtspunt voor de rekenkamer. In een jaar waarin een nieuwe raad aantreedt heeft dit onderwerp (dat aan de kerntaak van de raad raakt) extra gewicht. In het onderzoek naar kaderstelling wordt aan de hand van een tweetal trajecten van kaderstelling in de afgelopen raadsperiode beoordeeld hoe de raad kaders stelt en welk proces daarbij wordt doorlopen.

Leegstand

In het onderzoek staat de vraag centraal wat het gemeentelijk beleid is om leegstand te bestrijden en in welke mate de instrumenten van de gemeente doeltreffend zijn in het verminderen van leegstand. Aan de orde komt ook hoe de gemeente in het bepalen en uitvoeren van het beleid samenwerkt met ondernemers, bedrijven en regionale overheden.

Kernonderzoeken 2014

Beoordeling jaarstukken 2013

De RKC beoordeelt in 2014 de kwaliteit van de jaarstukken 2013. De accountant toetst de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening. De RKC concentreert zich op de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie en de besteding van middelen in relatie tot beleidsprestaties.

De jaarstukken van het begrotingsjaar 2013 zijn de laatste verantwoordingsverslagen van het huidige college. Bij deze jaarstukken besteedt de RKC extra aandacht aan de realisatie van specifieke afspraken uit het coalitieakkoord, aangezien dit ook de verantwoording betreft over de volledige raadsperiode 2010 – 2014. De rekenkamercommissie zal hierbij het accent leggen op de beoordeling van de mate waarin de doelstellingen in het coalitieakkoord zijn gerealiseerd. De RKC wil dit doen door middel van pottenkijkeronderzoek.

In Pottenkijkeronderzoek is de aandacht op de voortgang van de uitvoering van beleid en de relatie tussen beleidsnota's/voornemens. Het onderzoek wordt uitgevoerd via schriftelijke vragen gevolgd door werkbezoeken aan afdelingen.

De RKC wil hiermee de validiteit vaststellen van de doelstellingen die in de begroting worden opgenomen en nagaan of er in de organisatie systematisch aandacht wordt besteed aan de vraag of met de uitgevoerde activiteiten ook die doelstellingen worden bereikt. De focus is hierbij op eenduidigheid van het beleid en de meetbaarheid van prestaties en effecten.

Opvolgingsonderzoek

De RKC zal in 2014 enkele gerichte opvolgingsonderzoeken uitvoeren.

Opvolgingsonderzoek is van belang om de raad inzicht te geven in de doorwerking van aanbevelingen. Het onderzoek bestaat uit inventarisatie van door de raad overgenomen aanbevelingen en de uitvoering door het college.

Centrale thema's 2014

Evenals in 2013 wil de RKC in 2014 in de onderzoeken twee aspecten centraal stellen:

- Is de gemeenteraad voldoende in positie (qua kaderstelling en controle)?
- Is de burger voldoende in beeld (maatschappelijke effecten/beleving van de burger)?

De RKC differentieert in de typen onderzoek die de commissie uitvoert. Naast de reguliere diepgaande onderzoeken en de opvolgingsonderzoeken voert de RKC ook Quick scans (Verkenningen) uit en analyses van onderzoeken van derden (Onderzoek Ontsloten). Met 'Onderzoek Ontsloten' analyseren wij voor de raad de conclusies en aanbevelingen uit onderzoek dat door derden is uitgevoerd.

Hoewel het onderzoeksprogramma in de loop van 2014 nader wordt uitgewerkt heeft de RKC wel aandachtspunten benoemd die de raad op dit moment optimaal kunnen ondersteunen bij het uitvoeren van de kaderstellende en controlerende taken.

Decentralisaties Sociaal domein

Op 1 januari 2015 krijgen de gemeenten op het sociaal domein zeggenschap, taken en middelen vanuit het rijk en de provincie overgedragen.

a. Decentralisatie van de jeugdzorg.

In de jeugdzorg gaan alle vormen van zorg voor minderjarigen over. De transitie betekent voor gemeenten een aanzienlijke uitbreiding van het takenpakket. Gemeenten worden verantwoordelijk voor de jeugd-ggz, de provinciale jeugdzorg, de jeugdreclassering en de jeugdbescherming. De nieuwe Jeugdwet maakt gemeenten bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor alle jeugdhulp en voor de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering:

De RKC is in 2013 gestart met "Haarlem klaar voor de Start?", een analyse van enkele onderzoeken van andere lokale rekenkamers en rekenkamercommissies naar de voorbereiding van de transitie en de betrokkenheid van de raad bij de kaderstelling van de decentralisatie van de jeugdzorg.

De RKC doet ook mee met de Rekenkamer Metropool Amsterdam in een onderzoek naar proeftuinen decentralisatie jeugdzorg.

b. Participatiewet

De Participatiewet is de samenvoeging van de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet werk – en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong). De RKC doet mee in een gezamenlijk onderzoek van lokale rekenkamers en de Algemene Rekenkamer. De onderzoeksopzet moet nog worden geconcretiseerd. Aandachtspunten zijn in ieder geval de inbedding van de huidige sociale werkvoorziening en sociale diensten in de nieuwe participatiewet.

c. AWBZ

In de AWBZ/Wmo worden de gemeenten verantwoordelijk voor begeleiding en ondersteuning, een deel van de persoonlijke verzorging en beschermd wonen.

De RKC besluit in de loop van het jaar nader over onderzoek naar de AWBZ.

Effectiviteit van bezuinigingen en reorganisaties

Realisatie van bezuinigingen

Door de economische crisis en de kortingen op het gemeentefonds moeten gemeenten de komende jaren flink bezuinigen. In sommige gevallen zullen de bezuinigingen gepaard gaan met aanzienlijke frictiekosten of met ingrijpende organisatieveranderingen. Hierdoor kan het lastig zijn de ingeboekte bezuinigingen binnen de gestelde termijn te realiseren.

De RKC zal in 2014 er aandacht aan besteden in hoeverre de door gemeente in voorgaande jaren vastgestelde bezuinigingen zijn gerealiseerd.

Doelmatigheid

In het kader van de bezuinigingen voert de gemeente de takendiscussie. Voor de takendiscussie is niet alleen relevant wat de gemeente niet meer doet, maar ook hoe doelmatig de gemeente de taken uitvoert die zij behoudt. Hoewel efficiëncymeting in de publieke sector gecompliceerd kan zijn, wil de RKC in 2014 hieraan in enige vorm van onderzoek aandacht besteden.

Budget 2014

Vergadervergoeding externe leden	3.000	
Lidmaatschappen (NVVR), abonnementen, congressen	2.500	
Overig	5.404	
Gebruiksgoederen		10.904
Jaarstukken	3.000	
Decentralisaties	15.000	
Leegstand	15.000	
Opvolgingsonderzoek	4.000	
Verkenning	5.000	
Overig	3.033	
Diensten		47.033
Totaal RKC –specifiek Budget		57.937

 RKC Haarlem klaar voor de toekomst? **Aanleiding**

De Rekenkamercommissie Haarlem (RKC) is in september 2001 ingesteld om bij te dragen aan een doelmatig en doeltreffend bestuur en beleid van de gemeente. De RKC heeft in 2013 het initiatief genomen om de rekenkamerfunctie te evalueren, aansluitende bij het moment van de raadswisseling. Het doel hiervan is inzicht te verkrijgen in de effectiviteit van de RKC en tegelijk verbetermogelijkheden te verkennen voor de toekomst.

Er zijn ook externe factoren die om een reflectie op de rekenkamerfunctie vragen:

- Decentralisaties en de bevoegdheden van de rekenkamercommissie

De bevoegdheden van een rekenkamercommissie zijn in tegenstelling tot die van een rekenkamer, niet in de Gemeentewet vastgelegd maar in de gemeentelijke verordening. In de Verordening Rekenkamercommissie Haarlem is de bevoegdheid van de RKC vastgelegd onderzoek te doen bij deelnemingen, gesubsidieerde instellingen en andere externe partners van de gemeente bij een deelneming van meer dan 50% of voor zover dat is vastgelegd in de overeenkomst met een instelling. Bij andere samenwerkingsverbanden heeft de RKC geen bevoegdheden.

Door de decentralisaties komen gemeenten steeds meer in een regiefunctie waarbij de uitvoering wordt overgedragen aan maatschappelijke partners en regionale samenwerkingsverbanden. Met de huidige bevoegdheden kan een rekenkamercommissie niet optimaal bijdragen aan adequate controle op uitvoeringsorganisaties. In een voorstel tot wijziging van de gemeentewet krijgen rekenkamercommissies dezelfde bevoegdheden als een rekenkamer.

- Bovenlokale Samenwerking

De decentralisaties leiden tot meer en bredere samenwerkingsverbanden, waarbij de rol van de lokale democratische verantwoording niet altijd duidelijk is. Als antwoord hierop oriënteren lokale rekenkamers en rekenkamercommissies zich in toenemende mate op samenwerking. De Kring Kennemerland is een platform van acht rekenkamers en rekenkamercommissie uit Kennemerland die zowel qua samenstelling (intern / extern/ gemengd) als qua ondersteuning (intern/ griffie/ extern) divers zijn. Binnen het platform oriënteren rekenkamercommissies zich wel op samenwerking. Daarbij is vooral vergelijkbare omvang het uitgangspunt.

 Organisatie van de rekenkamerfunctie

Na de aanvankelijke keus (2002) voor een rekenkamercommissie die uitsluitend bestond uit raadsleden (per raadsfractie een vertegenwoordiger), koos de gemeente Haarlem in 2006 voor een gemengde commissie, bestaande uit 5 raadsleden (waaronder de voorzitter) en 2 externe leden.

Uit de evaluatie komt naar voren dat er groot draagvlak is voor dit gemengd model. Een kleine minderheid wil graag de omslag maken naar minder raadsleden in de RKC, hetzij door de toevoeging van burgerleden, hetzij door meer externen. Wel geven raadsleden die zelf lid zijn (geweest) aan dat de gevraagde tijdsinvestering (te) hoog is.

In de periode 2010 -2014 zijn in de RKC van de vijf raadsleden er drie vervangen, inclusief de voorzitter. De belangrijkste reden is dat de werklust van de RKC moeilijk te combineren blijkt met de werkdruk van het andere raadswerk en van de reguliere baan.

Raadsleden in de RKC besteden tijd aan de reguliere maandelijkse vergadering, de aansturing van onderzoek via deelname in de begeleidingscommissie en de concrete uitvoering van het onderzoek van de jaarstukken. In 2014 wordt met de nieuwe RKC een praktische werkwijze afgesproken, met een werkverdeling waarin de raadsleden zoveel mogelijk als klankbord functioneren en het uitvoerend werk nog meer verschuift naar de secretaris en externe leden. Een andere verdergaande mogelijkheid is de RKC in te richten als klankbordgroep en voor de uitvoering van onderzoek een personele unie aan te gaan tussen de ambtelijk secretaris/onderzoeker en een andere rekenkamer.

De meerwaarde van de rekenkamerfunctie

De rekenkamercommissie heeft de ambitie om de gemeenteraad te ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende taken en daarmee uiteindelijk bij te dragen aan een doelmatig en effectief bestuur van de gemeente Haarlem. In de gemeentewet is geregeld dat de RKC onafhankelijk is in het bepalen van de onderzoeksonderwerpen en het uitvoeren van onderzoeken. Hoewel de RKC hiermee nadrukkelijk niet een commissie is van de raad, heeft de RKC Haarlem wel de ambitie een commissie te zijn die maximale toegevoegde waarde heeft voor de raad. De commissie heeft een plek binnen het instrumentarium van de raad voor het invullen van de controlerende bevoegdheden.

Uit de evaluatie blijkt dat de raad (83%) de RKC (zeer) belangrijk vindt ten opzichte van andere controle-instrumenten. De RKC heeft voor hen grote meerwaarde voor versterking van de controlerende taak van de raad. Die meerwaarde blijft nog achter als het gaat om versterking van de kaderstellende rol van de raad en versterking van de doeltreffendheid van de ambtelijke organisatie.

De komende raadsperiode zal de RKC de aandacht voor versterking van de controlerende taak vasthouden en tegelijk meer aandacht geven aan het versterken van de kaderstellende functie en het stimuleren van doelmatigheid en doeltreffendheid.

De effectiviteit van de RKC

Uit de evaluatie blijkt dat de respondenten tevreden zijn over de rekenkamercommissie. De aspecten waar betrokkenen het minst tevreden over zijn hebben betrekking op de betrokkenheid van bewoners, de relatie met de ambtelijke organisatie en de wederhoor-procedure.

De RKC vindt een open relatie met het college en de ambtelijke organisatie belangrijk en wil in de toekomst meer ruimte geven aan periodieke contacten met de directie en het management. Deze gesprekken moeten worden gevoerd door de voorzitter en de secretaris van de RKC.

Uit de evaluatie blijkt ook dat de zichtbaarheid en herkenbaarheid verbeterd kunnen worden. Dit geldt voor de presentatie van RKC-rapporten en meer algemeen voor de zichtbaarheid van de RKC bij commissie – en raadsvergaderingen. De voorzitter is aanspreekpunt en woordvoerder namens de RKC in commissie- en raadsvergaderingen.

De RKC zal haar communicatiestrategie evalueren en zo nodig de wederhoor- procedure opnieuw inrichten (Protocol Raadsbehandeling Rekenkamercommissiestukken). Binnen het gemengde model zou zichtbaarheid en herkenbaarheid mogelijk verhoogd kunnen worden gekomen door het voorzitterschap van de commissie te leggen bij een extern lid. Een externe voorzitter met het juiste profiel (inhoudelijke deskundigheid en voldoende flexibiliteit) kan bij contacten met het gemeentebestuur en externen een herkenbaar en gezaghebbend aanspreekpunt zijn.

De wijze van behandeling van de onderzoeksrapporten van de RKC door de raad loopt als een rode draad door het resultaat van de evaluatie. In de evaluatie wordt breed opgemerkt dat de rapporten niet genoeg aandacht krijgen en er wordt onvoldoende inhoudelijk gediscussieerd over de uitkomsten van het onderzoek. Ook de doorwerking krijgt vervolgens nauwelijks aandacht. De oorzaken hiervan worden niet uitgediept in het evaluatierapport. Aangegeven is wel dat de betrokkenheid van de raad bij (de uitkomsten van) rekenkameronderzoek kan worden verhoogd. Van belang is dat de raad meer eigenaarschap neemt voor de aanbevelingen. Een ander aspect is dat de presentatie vanuit de RKC meer (inter)actief kan plaatsvinden.

De RKC werkt aan een aangepast protocol voor de behandeling van onderzoeksrapporten van de RKC. De nieuwe werkwijze berust hierop dat onderzoeksrapporten voorafgaande aan de desbetreffende commissie door de RKC worden toegelicht aan de raad en de ambtelijke organisatie. Vervolgens kan de commissie met de wethouder de politieke discussie voeren. Elk rapport wordt afgerond met een raadsbesluit.

De kosten van de rekenkamerfunctie

Vanuit de wettelijk vastgelegde onafhankelijkheid heeft de RKC de beschikking over een eigen budget. Onderstaande tabel geeft een beeld van het budget van de RKC in 2012 en 2013.

Budget RKC 2012 – 2013

	2012 Begroting	Realisatie	2013 Begroting	Realisatie
Salariskosten	90.156	81.705	93.110	83.431
Materieel en onderzoeksbudget RKC	56.911	43.444	68.801*	50.048
Centrale doorbelasting	50.559	49.539	Ntb	Ntb
Totaal	197.626	174.688		

* Inclusief uit de onderzoekreserve €12.000 voor het OVO-onderzoek op verzoek van de raad.

De RKC Haarlem heeft 1,0 FTE formatie waarvan 0,9 FTE is ingevuld door de Ambtelijk secretaris en 0,06 FTE door de raadsadviseur, tevens plaatsvervangend secretaris van de RKC. Jaarlijks wordt 0,04 FTE vacatureruimte niet ingevuld.

Het werkbudget van de RKC is de afgelopen jaren gemiddeld voor 85% ingezet. Een positief saldo van enig jaar blijft niet beschikbaar voor de RKC maar vloeit terug in de algemene middelen.

Inclusief centrale doorbelasting was het bestede RKC budget in 2012 €174.688. In de jaren 2011 en 2013 was het budget ongeveer vergelijkbaar. De RKC Haarlem heeft exclusief centrale doorbelasting in 2012 een bedrag van ongeveer €0,83 per inwoner besteed. Dit is in lijn met het landelijk gemiddelde van €1, - per inwoner voor de rekenkamerfunctie.

Met deze middelen levert de RKC vier à vijf onderzoeksrapporten per jaar. Uit de evaluatie blijkt dat de gemiddelde waardering voor de productie goed is, wel voorzien van de kanttekening dat met minder en diepergaand onderzoek de effectiviteit van de RKC kan worden verhoogd.

De RKC Haarlem voert in principe haar onderzoeken zelf uit. De commissie kan daarvoor beschikken over de onderzoekdeskundigheid van de Ambtelijk secretaris en de externe leden. Specialistische kennis of extra onderzoekscapaciteit wordt zo nodig ingehuurd bij externe onderzoeksbureaus.

De kosten van de rekenkamerfunctie zijn in lijn met het landelijk gemiddelde. Met ingang van 2014 zal de productie van de RKC naast de beoordeling van de jaarstukken, bestaan uit 2 diepgaande onderzoeken, 1 verkenning en 1 opvolgingsonderzoek. De RKC streeft ernaar de vrije vacatureruimte in te zetten voor studieopdrachten van studenten van relevante bachelor en master opleidingen.

Doorontwikkeling van de rekenkamerfunctie

De resultaten van de evaluatie wijzen vooral in de richting van het handhaven van de status quo: in de organisatie, noch in de budgettering of in de uitvoering worden grote wijzigingen voorgesteld. De gemeenteraad hecht aan een eigen lokale rekenkamerfunctie. Wel worden naast de al genoemde inhoudelijke focus als verbeterpunten benoemd de inhoudelijke verdieping en politieke relevantie en de verhoging van de doelmatigheid door meer samenwerking.

Het gemengde model blijft uitgangspunt, waarbij verlichting van de werkdruk voor raadsleden en kosteneffectieve inbreng van meer onderzoekdeskundigheid mogelijk zijn door meer samenwerking.

Aandachtspunten voor de RKC

De evaluatie stelt vast dat de rekenkamercommissie goed invulling geeft aan haar rol en verantwoordelijkheid. De RKC ondersteunt de raad effectief in de controlerende taak en er is waardering en draagvlak voor de onderzoeken en rapporten van de rekenkamercommissie. Om een natuurlijke en gezaghebbende partner te zijn voor de raad in de controlerende en kaderstellende rol moet in de toekomst meer aandacht worden gegeven aan de betrokkenheid van de raad, de relatie met het college en de ambtelijke organisatie, de zichtbaarheid van de RKC en actieve presentatie van onderzoeksresultaten. Samenvattend betreft het de onderstaande punten:

Functioneren en effectiviteit

1. De komende raadsperiode zal de RKC de aandacht voor versterking van de controlerende taak vasthouden en tegelijk meer aandacht geven aan het versterken van de kaderstellende functie en het stimuleren van doelmatigheid en doeltreffendheid.
2. In de programmering wordt gezocht naar het optimaliseren van de productie en betere verdeling tussen het doel van onderzoek (controlerende taak; doelmatigheid en doeltreffendheid; kaderstelling) en de verantwoordelijke commissie / portefeuillehouder.
3. De kosten van de rekenkamerfunctie zijn in lijn met het landelijke gemiddelde. Met ingang van 2014 zal de productie van de RKC naast de beoordeling van de jaarstukken, bestaan uit 2 diepgaande onderzoeken, 1 verkenning en 1 opvolgingsonderzoek. De RKC wil de vrije vacatureruimte inzetten voor stage-opdrachten van relevante bachelor en master opleidingen.

4. De procedure voor behandeling van rekenkamerrapporten wordt aangescherpt met een duidelijke scheiding tussen technische en politieke behandeling van onderzoeksrapporten; zo mogelijk gevolgd door een raadsbesluit en waar nodig een opvolgingsonderzoek.

Interne organisatie

5. De gemengde commissie is de voorkeursvariant. Het streven is beperking van het tijdsbeslag van de raadsleden in de RKC. In de RKC wordt een werkwijze gehanteerd waarbij de raadsleden zoveel mogelijk als klankbord functioneren en het uitvoerend werk nog meer verschuift naar de secretaris en de externe leden.
6. De RKC zal zoveel mogelijk per onderzoek samenwerken met gemeenten in Kennemerland. De samenwerkingsverbanden bij de decentralisaties bieden hiervoor een goed uitgangspunt.
7. Verdergaande ontwikkeling is mogelijk door de RKC in te richten als klankbordgroep en voor de uitvoering een formeel samenwerkingsverband aan te gaan tussen de griffie/ambtelijk secretaris en een externe partner. Hiermee worden verlichting van de werkdruk voor raadsleden en kosteneffectieve inbreng van meer onderzoekdeskundigheid bereikt.

Communicatie en interactie

8. De RKC zal de eigen communicatiestrategie evalueren en zo nodig het ambtelijk en bestuurlijk wederhoor opnieuw inrichten.
9. De RKC zoekt meer aansluiting met de raad en de ambtelijke organisatie door te investeren in vruchtbare relaties en door meer zichtbaar en toegankelijk zijn. Een mogelijkheid is een keuze voor een externe voorzitter. Een externe voorzitter met het juiste profiel (inhoudelijke deskundigheid en voldoende flexibiliteit) kan bij commissie - en raadsvergaderingen en externe contacten makkelijker een herkenbaar en gezaghebbend aanspreekpunt zijn.
10. De RKC zal meer inzetten op actieve betrokkenheid van de raad bij de onderwerpkeuze en de onderzoeksopzet.

